

Rama IX Art Museum Foundation

เส้น สี และอารมณ์ความรู้สึก
LINE COLOR AND EMOTION
by Somwong Tupparat

อ.สงวนค์ ทัพพรานันท์

Rama IX Art Museum Foundation

เส้น สี และอารมณ์ความรู้สึก
LINE COLOR AND EMOTION

by Somwong Tupparat
1st - 18th February 2010
Jamjuree Art Gallery
Chulalongkorn University

B-CAT-2-0043
SOL-0001-02-2010

เส้น สี และอารมณ์ความรู้สึก

ผลงานการสร้างสรรคศิลปะที่ผมได้นำออกมาจัดแสดงในครั้งนี้ มีทั้งงานวาดเส้นและงานจิตรกรรม ในงานวาดเส้นเป็นผลงานชิ้นเล็กๆ ที่เน้นลีลาของการใช้เส้นสายเป็นหลัก “เส้น” จึงสำคัญ ส่วนในงานจิตรกรรม ที่มีทั้งเทคนิคสีน้ำและเทคนิคสีน้ำมัน เน้นบทบาทการใช้สีล้วนมากกว่าอย่างอื่น “สี” จึงมีความสำคัญ ทั้งเส้นและสีได้ถูกผมกำกับให้เป็นไปตามความปรารถนาในด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้วยเหตุนี้ “อารมณ์ความรู้สึก” จึงต้องเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ ดังนั้น “เส้น สี และอารมณ์ความรู้สึก” ได้ถูกใช้เป็นชื่อนิทรรศการครั้งนี้

ผลงานวาดเส้นของผมจะมีน้อยมาก ถ้าเทียบกับงานด้านจิตรกรรม ส่วนใหญ่จะขีดเขียนเล่นๆ ทำเพื่อประกอบคำอธิบายให้ลูกศิษย์เวลาสอนบ้าง หรือไม่ก็อาจจะเป็นยามที่ว่าง และบังเอิญมีกระดาษให้ขีดเขียนอยู่ตรงหน้า ซึ่งผลงานเหล่านี้ส่วนใหญ่จะทิ้ง จะมีบ้างในบางโอกาสที่ตั้งใจทำและทำหลายชิ้นเป็นชุด เหตุผลที่ทำให้มีผลงานประเภทนี้น้อย เพราะแนวทางการสร้างสรรค์ของผมไม่นิยมการสร้างเป็นงานวาดเส้นก่อน ผลงานจิตรกรรมที่ทำอยู่อย่างต่อเนื่องนั้นจะเน้นแง่มุมที่ประทับใจจากสภาพแวดล้อมทั่วไป ด้วยเหตุนี้การสร้างเป็นงานวาดเส้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ภายหลังจึงไม่เกิดขึ้น

งานวาดเส้นจะมีขึ้นเมื่อตั้งอกตั้งใจทำ และจะทำในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ซึ่งชุดนี้จัดเป็นผลงานส่วนหนึ่งที่ได้สร้างสรรค์ครั้งล่าสุด ด้วยวัสดุอุปกรณ์ง่าย ๆ ที่ประกอบด้วยกระดาษจากสมุดลเก็ดซ์ภาพกับแท่งเกรยองสีดำ และสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว โดยอาจเป็นดอกไม้หรือไม้ประดับที่ปลูกอยู่ในกระถาง ภูมิทัศน์รอบบ้าน หรือไกลออกไปตามชนบทต่างๆ ผมได้บรรจงสร้างสรรค์มันขึ้นมาด้วยการใช้เส้นเป็นหลัก และมีค่าน้ำหนักเป็นส่วนประกอบ ดังนั้น ภาษาของเส้นจะมีความสำคัญเป็นหลักในการสื่อสารไปยังผู้ชม

การขีดเขียนเส้นสายต่างๆ ของผมเป็นการปล่อยใจให้ลื่นไหลไปกับเส้น สิ่งที่ผมสนใจจะขีดเขียนอาจเป็นเส้นแสดงรูปร่าง รูปทรง หรือเส้นที่ช่วยสร้างทิศทาง กว้าง ยาว และลึก ที่ผมมีความประสงค์จะให้ผู้ชมเห็นในสิ่งที่ผมจินตนาการ และร่วมท่องเที่ยวไปกับผมภายใต้พื้นที่เล็กๆ ของผลงาน แต่มีขอบเขตของจินตนาการที่กว้างไกลออกไปจากกรอบของแผ่นกระดาษจริง ซึ่งเนื้อหาสาระที่ได้จากการเฝ้าพิจารณาสิ่งที่ใช้เป็นแบบนั้น คือความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งกับบรรยากาศแห่งความว่าง ซึ่งผมรู้สึกได้ถึงพลังแห่งการขับเคลื่อน ที่มีทั้งการก่อตัวให้เห็นว่าเป็นอะไร เป็นต้นไม้ ทิวทัศน์ ผู้คนที่ประกอบอาชีพตามปกติ หรืออื่นๆ และการที่สรรพสิ่งค่อยๆ ละลายจนหายไปกับความว่าง

พลังการเคลื่อนไหวที่ซ่อนตัวอยู่กับรูปร่างรูปทรงที่ปรากฏ และการละลายหายไปกับพื้นที่ที่เป็นบรรยากาศแห่งความว่างอันดูสงบนิ่งนี้แหละ คือสิ่งที่ผมพยายามจะถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานให้ปรากฏ

พลังที่สังเกตเห็นหรือค้นพบนี้ คงมีอาจบอกกล่าวให้ผู้ชมเห็นคล้อยตามได้ง่ายๆ เอาเป็นว่ามันเป็นจินตนาการส่วนตัวของผู้สร้างสรรค์งาน ซึ่งผมพบว่าพลังนั้นมีได้เกิดขึ้นเฉพาะการแสดงออกที่รุนแรงด้วย

Rama IX Art Museum Foundation

เส้นสายหรือด้วยค่าน้ำหนักที่ดูเข้มข้นเสมอไป แต่พลังในที่นี้มันซ่อนตัวอยู่ในความเรียบง่าย ในความบางเบา มันค่อยๆ ขับเคลื่อนอย่างช้าๆ แต่ดูหนักแน่น ด้วยเหตุนี้จากพื้นระนาบสีขาวของกระดาษจะค่อยๆ เชื่อมโยงกับเส้นที่มีค่าน้ำหนัก จากเทาอ่อนสู่เทาเข้ม และค่าน้ำหนักที่มักใช้นิ้วมือแตะผงจากเกรยองแล้วถูกลงไปบนกระดาษ ซึ่งผู้ชมจะเห็นเรื่องราวของภาพเพียงคร่าวๆ เนื่องจากไม่ได้มุ่งเน้นแสดงรายละเอียด หากแต่ต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกซึ่งเป็นเนื้อหาทางสุนทรียภาพภายใน

ส่วนในผลงานจิตรกรรมซึ่งมีทั้งเทคนิคสีน้ำและสีน้ำมันนั้น โดยปกติแล้วแม้การสร้างสรรคงานจิตรกรรมจะมีทั้ง 2 เทคนิคควบคู่กันมาตลอดก็จริง แต่ปริมาณการสร้างสรรคและนำเสนอต่อสาธารณชน จะให้ความสำคัญกับเทคนิคสีน้ำมันมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเทคนิคสีน้ำนั้น ถือได้ว่าตั้งใจศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางเฉพาะตน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้ที่ติดตามผลงานของผมจึงมักคุ้นเคยกับจิตรกรรมเทคนิคสีน้ำมันมากกว่าสีน้ำมัน

อย่างไรก็ตาม เทคนิคสีน้ำได้เคยเขียนลงไว้ในเอกสารประกอบการจัดนิทรรศการในหัวข้อ “ณ...ขณะหนึ่ง” ที่จัดแสดง ณ หอศิลป์โรสการ์เดน ในปีที่ผ่านมา ฉะนั้น ในครั้งนี้ขอล่าเน้นไปที่เทคนิคสีน้ำมัน

ตามปกติแล้ว ผมใช้สีน้ำมันเฉพาะการสร้างสรรคที่เป็นการศึกษา หรือไม่ก็เพื่อเป็นแบบอย่างในการสอน อาจมีบ้างในบางครั้งที่เข้าร่วมโครงการเขียนภาพยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งคล้ายกับสถานการณ์บังคับไปในตัวว่าให้เขียนเทคนิคสีน้ำมัน เพราะจะเป็นไปตามวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับการจัดสรรให้ แต่ในกรณีที่จะให้ใช้สีน้ำมันมาสร้างสรรค์ตามความสมัครใจจริงๆ นั้น นับว่ามีปริมาณน้อย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เกิดจากความไม่คล่องตัวในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และความสะดวกในการเคลื่อนย้าย เมื่อนำไปเขียนในสถานที่จริงประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือสีน้ำมันดูเป็นเรื่องเข้มข้น ต่างจากสีน้ำที่ดูเบาบางจนรู้สึกว่าคุณกับอุปนิสัยมากกว่า

ในเมื่อที่ผ่านมาไม่ได้คิดทำอะไรจริงจังกับเทคนิคสีน้ำมัน จึงไม่เคยคิดค้นเทคนิควิธีการเฉพาะที่เหมาะสมกับตนเองอย่างจริงจัง ได้แต่เขียนไปเรื่อยๆ แบบเทคนิคทั่วไป คือการใช้สีที่มีลักษณะของที่แปร่งทับซ้อนกันหลายๆ ครั้งตามเทคนิคนิยม

อันที่จริงการสร้างสรรคจิตรกรรมเทคนิคสีน้ำของผมมีปัญหาในเรื่องขนาด เพราะไม่สะดวกต่อการสร้างสรรคที่มีขนาดใหญ่ จึงเริ่มคิดค้นเทคนิควิธีการของสีน้ำมันที่เหมาะสมกับธรรมชาติในการแสดงออกของตัวเองขึ้น โดยเริ่มชัดเจนเมื่อเข้าร่วมโครงการสร้างสรรคงานจิตรกรรมชุดเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งในช่วงเวลานั้นผมได้พยายามลิ้มเทคนิคอันเป็นพื้นฐานสำหรับการเขียนภาพด้วยสีน้ำมัน ทั้งนี้เพื่อการใช้วัสดุเป็นเครื่องมือในการแสดงออกอย่างเต็มที่ ประเด็นของผมคือที่ผ่านมาสามารถใช้เทคนิคสีน้ำเพื่อแสดงแนวทางเฉพาะของตนเองได้ ฉะนั้น การใช้เทคนิคสีน้ำมันจะต้องสามารถแสดงลักษณะเฉพาะของตนได้เช่นเดียวกัน

จากการค้นคว้าทดลองเทคนิคสีน้ำมันให้สอดคล้องกับการแสดงออกเฉพาะตนนั้น ผมได้นำคุณสมบัติมาเปรียบเทียบกับระหว่างสีน้ำกับสีน้ำมัน สีน้ำใช้น้ำเป็นตัวละลายที่มีอิสระสูง ควบคุมได้ยาก มีข้อจำกัดในการทับซ้อน และคุณสมบัติทั่วไปจะโปร่งใส ส่วนกับสีน้ำมันนั้นใช้น้ำมันเป็นตัวละลาย ไม่ค่อยมีอิสระมากนัก ควบคุมได้ง่าย ไม่มีข้อจำกัดในการทับซ้อน และคุณสมบัติทั่วไปจะทึบแสง ซึ่งจากการค้นคว้าทดลองนั้น ผมได้พยายามสร้างคุณสมบัติทั่วไปของสีน้ำมันที่ดูทึบแสงให้กลายเป็นดูโปร่งแสงคล้ายสีน้ำ ด้วยวิธีการดังนี้

1. ลงสีพื้นทั้งหมด โดยเลือกสีที่จะใช้แทนบรรยากาศทั้งหมดลงไปก่อน
2. ซ้อนสีลงไปในขณะที่สีเดิมยังไม่แห้งคล้ายกับเทคนิคเปียกบนเปียกแบบสีน้ำ และใช้เนื้อสีค่อนข้างบาง
3. ซ้อนสีทับลงไปได้อีก เมื่อสีเดิมแห้งสนิทแล้ว แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้สีเดิมถูกกลบจนหมด ด้วยวิธีทึบบางๆ และใช้น้ำมันละลายสีให้มาก เมื่อทึบแล้วจะยังคงเห็นสีพื้นเดิมอยู่
4. ซ้อนสีลงไปได้อีกเมื่อสีเดิมแห้งสนิทแล้ว ด้วยวิธีใช้เนื้อสีค่อนข้างข้น แต่มีข้อระมัดระวังคือไม่ทับสีพื้นเดิมทั้งหมด และด้วยน้ำหนักแรงกดของพู่กันจะทำให้สีมีความเข้มและจาง โดยไม่ต้องใช้น้ำมันเป็นตัวละลายหรือผสมด้วยสีขาวเสมอไป

ด้วยกระบวนการตามลำดับข้างต้นนี้ช่วยให้ผลงานจิตรกรรมเทคนิคสีน้ำมันของผม ดูมีความโปร่งใสใกล้เคียงกับเทคนิคสีน้ำ แต่มีข้อได้เปรียบตรงที่สามารถสร้างสรรค์ให้มีขนาดใหญ่ตามความต้องการได้ ถึงกระนั้นข้อจำกัดบางอย่างยังคงมีอยู่ เพราะเทคนิคสีน้ำมันนั้นแม้จะควบคุมได้ยาก แต่ถ้าสามารถควบคุมปริมาณสีกับน้ำให้เป็นไปตามความต้องการได้ จะทำให้ภาพดูมีเสน่ห์และเลื่อนไหลสัมพันธ์กับบรรยากาศที่เป็นความว่างได้ดียิ่ง แต่กับสีน้ำมันนั้นไม่สามารถทำได้ ฉะนั้น การระมัดระวังเพื่อปล่อยบางส่วนของรูปทรงในภาพให้ละลายไปกับบริเวณว่างของบรรยากาศจึงมีความจำเป็น เพราะรูปทรงของสิ่งต่างๆ ต้องดูสัมพันธ์กับบรรยากาศของภาพจนดูเป็นหนึ่งเดียว

ด้วยเทคนิควิธีการกับสีสันอันประสานสัมพันธ์กัน ทั้งส่วนที่เป็นรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง อันมีเรื่องเวลาในธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง จะโน้มนำอารมณ์ความรู้สึกไปสู่ความสงบ ความปิติสุขที่มีพลังแห่งกาลเวลาคอยขับเคลื่อนระหว่างสรรพสิ่งกับความว่างกำกับอยู่

ผลงานวาดเส้นและผลงานจิตรกรรม แม้การแสดงออกจะแตกต่างกันตรงความขาว ดำ กับสีสัน แต่ทิศทางในการสื่อความหมายไปยังผู้ชมจะเป็นทิศทางเดียวกัน ส่วนในวันข้างหน้าเรื่องของเส้นและสีจะประสานเชื่อมโยง เพื่อพัฒนาการสร้างสรรค์ต่อไปอย่างไรนั้น คงเป็นเรื่องของอนาคตและผมในฐานะผู้สร้างสรรค์จะต้องแสวงหาเพื่อเพิ่มคุณภาพของผลงานจนกว่าเวลาแห่งการค้นหาคงจะจบสิ้นลง

สมวงศ์ ทัพพรัดน์

Rama IX Art Museum Foundation

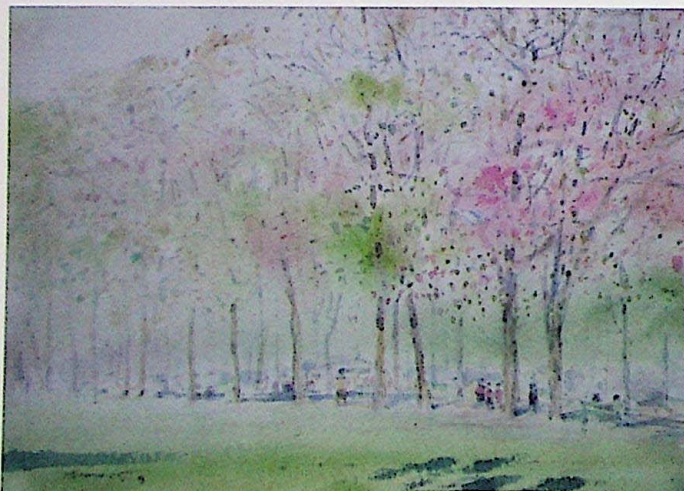
ปากกาสีน้ำเงิน 1 / pakged 1 ,oil color on canvas, 150x300 cm.

ทิวทัศน์ทะเล 1 / Seascape 1
watercolor on paper, 26x35 cm.

ทิวทัศน์ 1 / Landscape 1
watercolor on paper, 26x35 cm.

ทิวทัศน์ 2 / Landscape 2
watercolor on paper, 26x35 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

บัว 1 / Lotus 1, oil color on canvas, 80x100 cm.

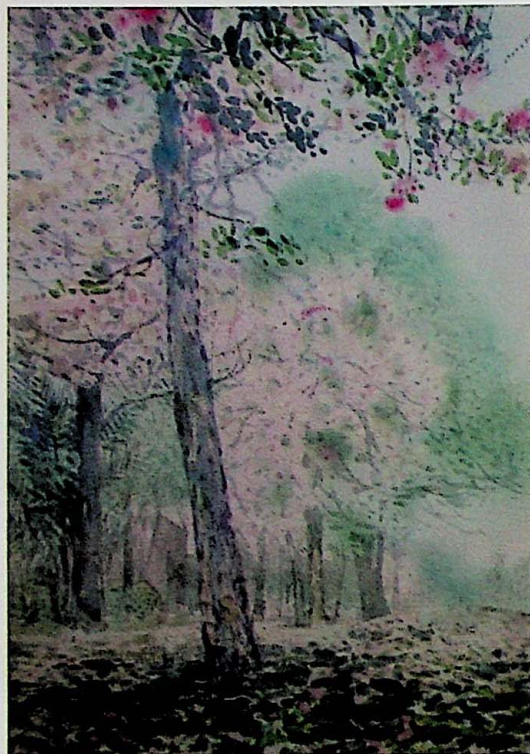

Rama IX Art Museum Foundation

๒๒ 2 / Lotus 2, oil color on canvas, 80x100 cm.

๒๒ 3 / Lotus 3, oil color on canvas, 80x100 cm.

สวนพฤกษศาสตร์ / Jatujuk Park
watercolor on paper, 36x50 cm.

เรือประมง 1 / Fishing Boat 1
watercolor on paper, 36x50 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

ทุ่งหญ้า 1 / Pang Ong 1, oil color on canvas, 80x100 cm.

6.30 u. / 6.30 am
watercolor on paper, 36x50 cm.

Seascape 2
watercolor on paper, 36x50 cm.

Songkran Day 1
watercolor on paper, 18x26 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

Pine Tree 1
watercolor on paper, 36x50 cm.

Pine Tree 2
watercolor on paper, 36x50 cm.

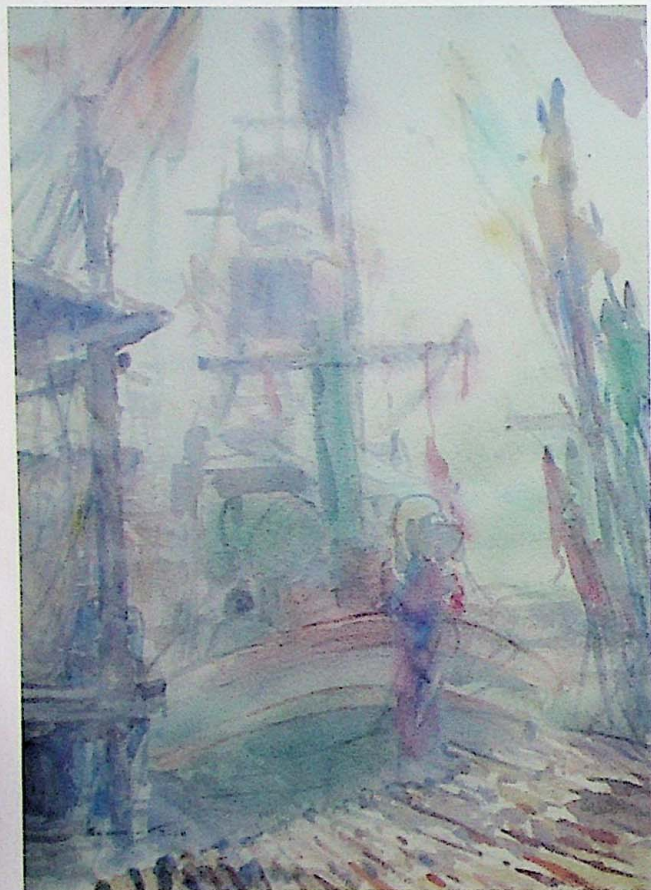

Rama IX Art Museum Foundation

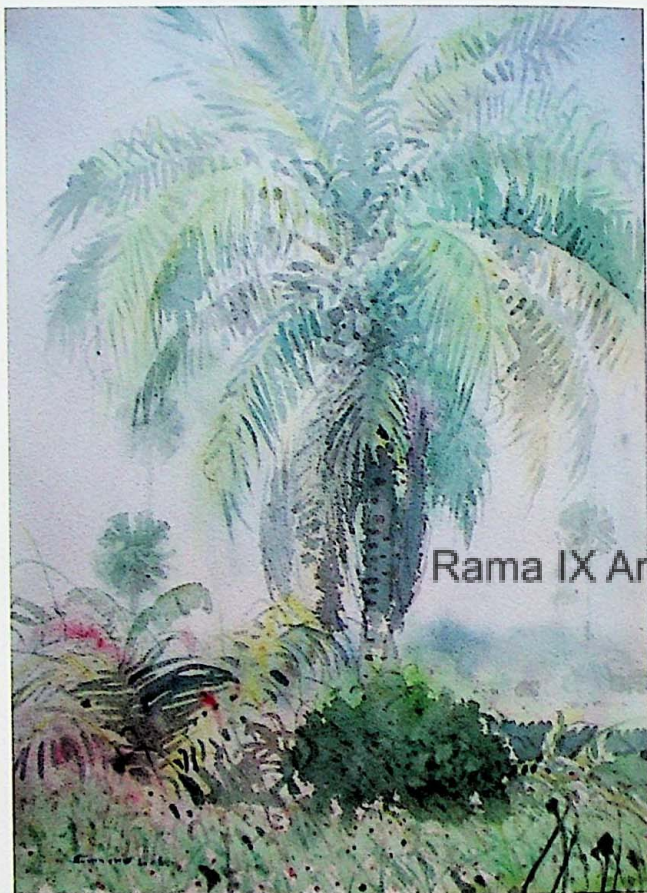
ປາງອັງ2 / Pang Ong 2, oil color on canvas, 80x100 cm.

ກຸ່ມອາພິນຸ້ນ / Morning glory Field, oil color on canvas, 80x100 cm.

เรือประมง 2 / Fishing Boat 2
watercolor on paper, 36x50 cm.

ต้นมะพร้าว / Coconut Tree
watercolor on paper, 36x50 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

ทิวทัศน์ 1 / Landscape 1
Crayon on paper, 45x50 cm.